

**ALUEELLINEN
KEHITTÄMISTEHTÄVÄ**
TURKU

Toteutussuunnitelma
Liite 1

18.11.2022

Turun kaupunginkirjasto
Alueellinen kehittämistehtävä
Toteutussuunnitelma 2023

Sisällys

Johdanto.....	2
1 Toimialueen yleisten kirjastojen toiminnan vahvistumisen ja kehittymisen tukeminen	2
1.1 Alueelliset kehittämispäivät	2
1.2 Yhteiset kehittämishankkeet	3
1.3 Tiedotteet sekä jaettavat ja lainattavat materiaalit.....	4
1.4 Kirjastojen näkyvyyden ja kirjastopalveluiden tunnettuuden edistäminen	4
1.5 Alueellinen kehittämisteema	5
2 Henkilöstön osaamisen tukeminen	5
2.1 Ammatilliset täydennyskoulutukset	5
2.2 Opinto- ja verkostoitumismatkat	6
2.3 Työkiertojaksot.....	6
2.4 Pedagogiset verkkosisällöt.....	7
3 Yleisten kirjastojen keskinäisen yhteistoiminnan edistäminen	7
3.1 Alueellisten työryhmien ja verkostojen tukeminen.....	7
Alueellinen suunnittelu- ja koordinoitiryhmä	8
Alueellinen osaamisen kehittämistyöryhmä	8
Kirjastojen näkyvyystryöryhmä	8
VarSat-ryhmä ja verkosto.....	9
Digiutelioiden verkosto	9
Monikulttuurisuustyöryhmä	10
3.2 Alueen kirjastojen keskinäisen vertaistuen ja yhteydenpidon vahvistaminen	10
3.3 Kaksikielisten kirjastojen yhteistyö	10
3.4 Kaukolainaus	11
4 Toiminnalliset tavoitteet	12
5 Henkilöstöresurssit	13

Johdanto

Tammikuun 1. päivänä 2017 astui voimaan laki yleisistä kirjastoista (1492/2016). Laissa säädetään alueellisesta kehittämistehtävästä seuraavasti:

Alueellisella kehittämistehtävällä luodaan edellytyksiä toimialueen yleisten kirjastojen toiminnan vahvistumiselle. Kehittämistehtävällä tuetaan toimialueen yleisten kirjastojen kehittymistä ja henkilöstön osaamista sekä edistetään yleisten kirjastojen keskinäistä yhteistoimintaa.

Kehittämistehtävää hoitava kirjasto toimii yhteistyössä muiden kehittämistehtävää hoitavien yleisten kirjastojen, valtakunnallista kehittämistehtävää hoitavan yleisen kirjaston ja muiden kirjastojen kanssa.

(Laki yleisistä kirjastoista 8 §)

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus yleisistä kirjastoista (660/2017) tuli voimaan 1.1.2018. Siinä Turun kaupunginkirjastolle annettiin alueellinen kehittämistehtävä toimialueena Varsinais-Suomen ja Satakunnan kunnat.

Turun kaupungin kirjastopalvelut on yksi vapaa-ajan palvelukokonaisuuden viidestä palvelualueesta. Alueellinen kehittämistehtävän (AKE) operatiivinen toteutus on Turun kaupunginkirjastossa valtuutettu yhteiset palvelut -yksikölle, ja valtionavustushakemuksessa määritellyt toiminnalliset tavoitteet on kirjattu yksikön palvelutuotosopimukseen. Sopimuksen osapuolet ovat vapaa-aikajohtaja, kirjastopalvelujohtaja ja palvelupäällikkö (yhteiset palvelut). Tavoitteiden toteutumista seurataan osana kaupungin sopimusohjausprosessia. Alueellisen kehittämistehtävän hoitamiseen osallistuu henkilöstöä myös kirjaston muista tulosyksiköistä.

Tässä suunnitelmassa kehittämistehtävän toimenpiteet on jaoteltu niiden ensisijaisten tavoitteiden alle. Useimmat toimenpiteet tukevat kuitenkin myös kehittämistehtävän muita tavoitteita.

1 Toimialueen yleisten kirjastojen toiminnan vahvistumisen ja kehittymisen tukeminen

1.1 Alueelliset kehittämispäivät

Vuoden aikana järjestetään neljä alueellista kehittämispäivää alueen kirjastoille. Kehittämispäivät tarjoavat toimialueen kirjastoille mahdollisuuden osallistua kehittämistoiminnan suunnitteluun ja edistävät osaltaan hyvien käytänteiden ja toimintamallien leviämistä alueen kirjastoihin. Kehittämispäivissä ideoidaan alueellista kehittämistoimintaa ja yhteishankkeita sekä käsitellään alueen kirjastojen toiminnan vahvistamistarpeita ja muita kirjastoja koskevia ajankohtaisia asioita. Lisäksi kehittämispäivissä on koulutuksellista sekä verkostoitumista tukevaa ohjelmaa.

Neljästä kehittämispäivästä yksi on suunnattu alueen koko kirjastohenkilöstölle, yksi tietyille kohderyhmälle (vuonna 2023 alustavasti pienten kuntien kirjastoille) ja kaksi alueen kirjastojen johtajille, esihenkilöille ja muille kirjastopalveluiden kehittämisestä vastaaville. Alueen koko kirjastohenkilöstölle suunnattu kehittämispäivä järjestetään tänä vuonna yhteistyössä Kankaan-

pään kaupunginkirjaston ja Satakunnan ammattikorkeakoulun kanssa. Pienten kuntien kirjastoille suunnattu päivä toteutetaan yhteistyössä Lounais-Suomen aluehallintoviraston kanssa.

Kehittämispäivät tukevat alueen sisäistä verkostoitumista, ja lähitapahtumina järjestettäviin kehittämispäiviin tarjotaan tarpeen mukaan myös yhteiskuljetusta.

1.2 Yhteiset kehittämishankkeet

Turun kaupunginkirjasto koordinoi yhdessä toteutettavien kehittämisideoiden hankkeistamista, eli idean hahmottelua hankkeeksi määrittelemällä sille päämäärä, tavoitteet, aikataulu, resurssit ja tulostavoitteet. Kehittämisideat voidaan konkretisoida kehittämistehtävän osakokonaisuuksiksi tai erillisellä hankeavustuksella rahoitettaviksi hankehakemuksiksi, joiden tavoitteet ovat yhteneväisiä kehittämistehtävän kanssa.

Hankkeiden lähtökohtana on toimialueella tunnistettu tarve tai ongelma, johon haetaan ratkaisua alueen kirjastojen yhteistyötä tukemalla. Kaikille toimialueen kunnille tarjotaan yhdenvertainen mahdollisuus osallistua kehittämishankkeisiin. Hankkeet voidaan toteuttaa myös valtakunnallisina, jolloin osallistujat ja kohderyhmä sijaitsevat useamman kuin kahden maakunnan alueella. Myös kansainvälisiä hankkeita voidaan toteuttaa.

Vuonna 2023 jatkuu edellisenä vuonna alkanut Lukuliikkeeseen kytkeytyvä hanke Faksista Jodeliin: mediataitoja toiselle asteelle, jolle on saatu rahoitus aluehallintovirastolta. Hankkeessa keskitytään erityisesti ammatillisessa koulutuksessa olevien monilukutaitoon, mutta kokeiluja tehdään myös lukio- ja laisten parissa. Hankkeessa tutkitaan, miten kirjasto voi vastata laajentuneen oppivelvollisuuden haasteisiin monilukutaidon näkökulmasta. Hankkeessa kokeillaan erilaisia menetelmiä ja luodaan helposti monistettava malli kirjastojen ja toisen asteen oppilaitosten yhteistyölle. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden motivaatiota sekä ymmärrystä monilukutaidon hyödyllisyydestä. Hankkeen pilottikuntia ovat Kankaanpää, Laitila, Raisio ja Turku. Lukioyhteistyön pilotoinnissa on mukana myös muita kuntia. Hankkeen tulokset ja kehitetyt menetelmät jaetaan kaikkien Lounais-Suomen kirjastojen kanssa.

Vuodelle 2023 haetaan aluehallintovirastolta rahoitusta alueen kirjastojen yhdessä suunnittelemaan kehittämishankkeeseen, jonka tavoitteena on tehdä näkyväksi kirjastoissa jo tarjolla olevia kestävästä kehitystä tukevia palveluita sekä hahmotella tiekarttaa työlle, jota kirjastoissa tehdään kestävä kehityksen eteen tulevaisuudessa. Tulevaisuustyöskentelyn tavoitteena on sitouttaa kirjastoja kestävä kehityksen tavoitteisiin sekä löytää aidosti vaikuttavia keinoja, joilla kirjastot voivat tehdä osansa kansallisten ja globaalien kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa. Tavoitteet voivat liittyä sekä ympäristökysymyksiin että sosiaaliseen ja kulttuuriseen kestäväan kehitykseen. Kehittämishanke on suunniteltu alueen kirjastojen yhteisessä työpajassa ja sen toteutukseen on kutsuttu mukaan kaikkia alueen kirjastoja. Toistaiseksi mukaan ovat Turun lisäksi ilmoittautuneet Kemiönsaari, Marttila, Pori, Pöytyä ja Taivassalo. Hankkeen toimien (esim. yhteisviestintä, kampanjamateriaalit, tiekartta) on tarkoitus hyödyttää myös niitä alueen kirjastoja, jotka eivät ole aktiivisesti hankkeessa mukana.

Osa vuonna 2021 päättyneen Yleisten kirjastojen digihankkeen tavoitteista on otettu pysyväksi osaksi alueellisen kehittämistehtävän tavoitteita. Hank-

keen aikana luotu Lounais-Suomen kirjastojen digiutelioiden verkosto (aiemmin nimellä digitutorien verkosto) jatkaa toimintaansa alueellisen kehittämistehtävän koordinoimana. Verkosto tavoitteena on ideoida alueen kirjastojen tarjoamaa digitukea sekä kirjastohenkilöstön digiosaamista vahvistavia toimia.

Vuoden 2023 aikana on tavoitteena hankkeistaa 1–2 uutta alueen kirjastojen yhteistyönä toteutettavaa kehittämisideaa sekä hakea niille rahoitusta.

1.3 Tiedotteet sekä jaettavat ja lainattavat materiaalit

Alueellisen kehittämistoiminnan tärkeimpänä tiedotuskanavana toimii koko alueen yhteinen Lounais-Suomen kirjastojen extranet. Sivustolle kootaan tietoa esimerkiksi tulevista koulutuksista ja muista ajankohtaisista asioista. Sivustolle kootaan myös koulutusten esitysmateriaaleja.

Extranet-sivustoa käytetään myös hyvien käytänteiden ja toimintamallien jakamiseen. Extranetin materiaalipankkiin kerätään ohjeistusta ja materiaaleja kirjastojen käyttöön. Osa materiaaleista on ladattavissa verkosta ja osa on toimialueen kirjastojen lainattavissa. Vuonna 2023 extranetissä jatketaan kahta aiemmin aloitettua juttusarjaa: Kirjastojen kuulumiset -sarjassa AKE-henkilöstö haastattelee alueen kirjastojen henkilökuntaa joko kirjastovierailujen yhteydessä tai puhelimitse. AKEn kaverit -sarjassa tehdään alueellisen kehittämistehtävän yhteistyökumppaneita (esim. AVIt, ERTE, toiset AKEt jne.) tutuksi alueen kirjastohenkilöstölle.

Alueen kirjastohenkilöstöä kannustetaan tilaamaan extranet-sivuston tiedotteet suoraan sähköpostiinsa. Tilauskattavuus on erinomainen ja se pyritään pitämään korkealla tasolla viestimällä asiasta säännöllisesti esim. koulutusten ja kehittämispäivien sekä perehdytystapahtumien yhteydessä.

Sähköisen viestinnän lisäksi Turun kaupunginkirjasto lähettää toimialueen kirjastoille kehittämistehtävään liittyviä esitteitä ja materiaaleja postitse sekä välittää niille muuta kirjastopalvelujen käytön ja toiminnan laadun edistämistä tukevaa materiaalia.

Alueen kirjastoille tarjotaan myös yhteisiä lainattavia materiaaleja kuten digivälinesalkut, pelisalkku, pakopelisalkku, satusalkut ja muistelusalkut. Vuonna 2023 uusina lainattavina materiaaleina otetaan käyttöön ainakin alakoululaisten pakopelisalkku sekä Lego-salkku. Lisäksi vanhoja salkkuja päivitetään tarpeen mukaan. Alueen kirjastoille tiedotetaan salkuista vuoden 2023 aikana tehostetusti. Extranetissä julkaistaan juttusarjaa, jossa kerrotaan salkkujen erilaisista käyttötavoista eri kirjastoissa. Tehostetulla viestinnällä pyritään nostamaan salkkujen käyttöastetta.

1.4 Kirjastojen näkyvyyden ja kirjastopalveluiden tunnettuuden edistäminen

Alueellisen kehittämistoiminnan yhtenä painopisteenä vuonna 2023 on kirjastojen palveluiden ja tapahtumien näkyvyyden parantaminen. Näkyvyyden edistämiseen liittyviä toimenpiteitä suunnittelee ja toteuttaa Lounais-Suomen kirjastojen näkyvyystyöryhmä. Yhteisviestinnän ja -kampanjoiden lisäksi näkyvyystyöryhmä myös ideoi alueen kirjastolaisille tarjottavia viestintään ja markkinointiin liittyviä koulutuksia.

Vuonna 2023 jatketaan edellisenä vuonna lanseerattua kuntapäätäjille suunnattua viestintäkampanjaa, jolla tuodaan esiin kirjaston merkitystä ja

palveluita uusissa sivistyskunnissa. Kampanjaa varten on tuotettu materiaaleja, joita kirjastot voivat hyödyntää kunnan sisäisessä viestinnässä myös myöhemmin. Vuonna 2023 alueen kunnat kampanjoivat yhdessä kutsumalla kuntapäätäjää vierailulle kirjastoon.

Päättäjäviestinnän lisäksi vuoden 2023 aikana yhteisviestinnässä painotetaan kirjastoissa jo olevien kestävästä kehitystä tukevien palveluiden näkyväksi tekemistä. Ympäristön lisäksi yhteisviestinnässä huomioidaan myös sosiaalinen ja kulttuurinen kestävä kehitys ja siihen yhdistetään esimerkiksi perheille suunnattu iltasatukulttuurin elvyttämiseen tähtäävä lukukampanja.

Kirjastojen palveluiden näkyvyyttä edistetään myös suunnittelemalla ja toteuttamalla alueen kirjastojen oma osasto Turun kirjamesuille yhteistyössä valtakunnallista kehittämistehtävää hoitavan kirjaston kanssa. Osastolla tuodaan näkyviksi alueen yleisiä kirjastoja ja kirjastojen palveluja. Messuosastolla päivystää kirjastojen henkilökuntaa kattavasti koko toimialueelta. Osana messutyötä tuotetaan markkinointimateriaalia kaikkien kirjastojen käyttöön.

1.5 Alueellinen kehittämisteema

Vuoden 2023 erityinen alueellinen kehittämisteema on kirjastojen tapahtumatuotannon ja -viestinnän kehittäminen. Teemakokonaisuus on jatkoa vuonna 2022 toteutetulle Uudet ilmiöt tutuksi kirjastossa -kehittämisteemalle. Vuoden 2022 aikana alueen kirjastohenkilökunta ideoi yhdessä tapahtumapaketteja, joiden avulla tuotiin uusia teknologisia, yhteiskunnallisia ja muita ajankohtaisia ilmiöitä tutuksi ihmisille Varsinais-Suomen ja Satakunnan kirjastoissa. Alueellisen kehittämistehtävän projektikoordinaattori kokosi tapahtumapaketit ja niihin liittyvän markkinointimateriaalin valmiiksi kirjastojen käyttöön ja ohjeisti kirjastoja tapahtumien järjestämisessä.

Vuonna 2023 kehittämisteeman päätavoitteena on kirjastojen oman tapahtumatuotannon vahvistaminen. Keinoina tavoitteen saavuttamiseen käytetään monipuolisia tapahtumatuotannon ja viestinnän koulutuksia, hyvien käytänteiden jakamista sekä kirjastojen tapahtumatuotannon yhteistyörakenteiden kehittämistä. Teemaan liittyvää toimintaa suunnittelemaan ja toteuttamaan hoitamaan palkataan oma projektikoordinaattori.

2 Henkilöstön osaamisen tukeminen

2.1 Ammatilliset täydennyskoulutukset

Vuoden 2023 aikana järjestetään 16–26 täydennyskoulutusta alueen kirjastojen henkilöstölle. Vuoden 2023 koulutukset on teemoitettu viiteen kokonaisuuteen, jotka ovat 1) Kaikkien kirjasto, 2) Kirjallisuus ja lukutaitotyö, 3) Kirjaston palvelut ja tapahtumat näkyviksi, 4) Kestävä kehitys ja 5) Digiosaaminen.

Koulutuksia järjestetään sekä etä-, lähi- että hybriditoteutuksina. Lähikoulutuksissa painotetaan työpajamaisuutta ja verkostoitumismahdollisuuksia. Etä- ja hybridikoulutuksien tallenteet jaetaan verkossa, mikäli se on koulutussisällön kannalta tarkoituksenmukaista ja esiintyjät antavat sille suostumuksensa. Koulutustallenteet pyritään säilyttämään verkossa pysyvästi tai niin pitkään, kuin se on tarkoituksenmukaista. Tämä edellyttää tallenteisiin

saavutettavuusdirektiivin mukaisia tekstityksiä, jotka hankitaan ostopalveluna. Osa koulutuksista pyritään myös muokkaamaan kaksikielisiksi tekstityksen avulla.

Koulutusten järjestämisessä hyödynnetään parasta osaamista koko toimialueelta ja koulutustilaisuuksia järjestetään sekä Varsinais-Suomessa että Satakunnassa. Valtaosa koulutusten aiheista valitaan alueen kirjastohenkilökunnalta ja kirjastojen johtajilta tulleiden toiveiden perusteella. Osa koulutussisällöistä suunnitellaan ja tuotetaan alueellisissa työryhmissä. Koulutustoiveita voi esittää myös anonyymisti Lounais-Suomen kirjastojen extranetissä olevalla lomakkeella. Täydennyskoulutuksia suunnitellaan tiiviissä yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa.

Koulutuksissa huomioidaan kielellinen tasa-arvo, sillä alueella on myös kaksikielisiä kuntia. Ruotsinkielisiä koulutussisältöjä suunnitellaan yhdessä muiden kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen sekä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston ruotsinkielisen sivistystoimen yksikön kanssa. Ruotsinkielisten koulutusten toteuttamiseen osallistutaan myös toimialueen ulkopuolella, esimerkiksi korvaamalla kouluttajien matkakuluja tai tarjoamalla kirjaston omaa asiantuntemusta koulutusten järjestämiseen. Ruotsinkieliset etäyhteydellä lähetettävät koulutukset ja verkkosisällöt pyritään myös avaamaan valtakunnallisesti kirjastohenkilöstön käyttöön.

2.2 Opinto- ja verkostoitumismatkat

Alueen kirjastojen henkilöstölle järjestetään 3–4 opinto- ja verkostoitumismatkaa Suomessa. Alueelliset työryhmät osallistuvat opintomatkojen sisällön suunnitteluun ja toteutukseen. Matkojen tarkoitus on tarjota oivalluksia sekä mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja hyvien käytänteiden jakamiseen niin alueen sisällä kuin kirjastokentällä laajemminkin.

Varsinaisten opintomatkojen lisäksi voidaan toteuttaa myös virtuaalisia opintomatkoja, jotka laskevat uusiin asioihin ja toisiin kirjastoihin tutustumisen kynnyksen mahdollisimman alas.

2.3 Työkiertojaksot

Vuonna 2023 aloitetaan kehittämialueen kirjastojen välinen työkierto, jota alueellinen kehittämistehtävä koordinoi. Toiminnan käynnistämiseksi hyödynnetään Satakirjastojen työkiertohankeen sekä muilla alueilla toteutettujen vastaavien hankkeiden käytäntöjä ja kokemuksia. Työkiertojaksojen aloitusta on jouduttu siirtämään ensin vuodesta 2021 vuoteen 2022 ja sen jälkeen vuoteen 2023.

Työkierrosta kiinnostuneille annetaan neuvontaa ja autetaan kiertoon lähtiä sopivan kohteen löytämisessä sekä työkierron sopimisessa. Työkiertojaksot voidaan toteuttaa myös vastavuoroisina työntekijävaihtoina. Ne ovat pääsääntöisesti 1–2 viikon mittaisia, mutta myös lyhempiä jaksoja voidaan järjestää.

Työkiertojen toteuttamiseen tarjotaan valmis sopimus pohja, tuetaan perehdytysohjelmien laatimisessa sekä avustetaan mahdollisuuksien mukaan myös sijaisen järjestämisessä. Kehittämistehtävään myönnetyllä avustuksella korvataan työkiirroista toteutuneita matkakustannuksia sekä tapaus-

kohtaisesti majoituskustannuksia ja muita työkierrosta syntyviä kustannuksia. Kokemuksia toteutuneista työkiirroista jaetaan Lounais-Suomen kirjastojen extranetissä.

2.4 Pedagogiset verkkosisällöt

Liboppi on Suomen yleisten kirjastojen henkilökunnalle suunnattu täydennyskoulutuksen verkko-oppimisalusta. Liboppi-oppimisalustan avulla luodaan edellytyksiä yleisten kirjastojen toiminnan vahvistumiselle tukemalla henkilöstön osaamista, kirjastojen kehittymistä ja kirjastojen keskinäistä yhteistoimintaa. Liboppi tarjoaa yleisten kirjastojen henkilökunnalle ajasta ja paikasta riippumattoman mahdollisuuden hyödyntää kirjastoalan täydennyskoulutuksen laadukkaita oppimissisältöjä. Verkko-oppimisalusta vähentää koulutusmatkojen tarvetta ja parantaa näin erityisesti pienten kirjastojen mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen.

Liboppi on alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen yhteistyössä tuottama palvelu, joka on suunnattu kaikille Suomen yleisille kirjastoille. Liboppi-yhteistyön tavoite on parantaa täydennyskoulutuksen oppimissisältöjen tavoitavuutta sekä vähentää päällekkäistä työtä ja näin vapauttaa resursseja esimerkiksi alueellisten verkostoitumisen ja osaamisen kehittämisen tukemiseen. AKE-kirjastot voivat hyödyntää valtakunnallista tarjontaa myös alueellisissa koulutuksissa järjestämällä esimerkiksi valtakunnallisiin kursseihin liittyviä opintopiirejä ja työpajoja. Valtakunnallisten sisältöjen lisäksi jokainen AKE voi niin halutessaan hankkia tai tuottaa omaan alueelliseen Liboppi-osioonsa vain tämän alueen kirjastohenkilökunnalle suunnattua sisältöä, mikäli esimerkiksi alueen erityispiirteiden huomioiminen sitä edellyttää. Palvelun tuottamista ohjaa laki yleisistä kirjastoista 8 §.

Liboppi-oppimisalustan valtakunnallista sisällöntuotantoa, kehittämistä ja tiedottamista koordinoi toimituskunta, jossa on vähintään yksi edustaja kaikista alueellista kehittämistehtävää hoitavista kirjastoista sekä valtakunnallista kehittämistehtävää hoitavasta kirjastosta. Toimituskunnan ja Libopin sisällöntuotannon koordinoinnin vetovastuu on yhdellä AKE-kirjastolla kaksi vuotta kerrallaan. Kaudella 2023–2024 toimituskunnan ja Libopin sisällöntuotannon vetovastuu on Porvoolla. Alustan teknisestä ylläpidosta huolehtii Turku.

Libopin vuoden 2023 sisällöntuotannon ja teknisen kehittämisen painopisteet on kuvattu oppimisalustan toimintasuunnitelmassa, joka on erillisenä liitteenä. Kaikki alueellista kehittämistehtävää hoitavat kirjastot osallistuvat palvelun tuottamiseen toimintasuunnitelmassa kuvatun yhteistyön kautta, mutta ainoastaan sisällöntuotannon vetovastuussa vuosina 2023–2024 oleva Porvoo ja teknisestä ylläpidosta vastaava Turku ovat liittäneet toimintasuunnitelman avustushakemukseensa.

3 Yleisten kirjastojen keskinäisen yhteistoiminnan edistäminen

3.1 Alueellisten työryhmien ja verkostojen tukeminen

Lounais-Suomen kirjastoissa toimii useita yhteistoimintaverkostoja, joista osa toimii työryhminä. Verkostot suunnittelevat ja ohjaavat alueellista kehittämistoimintaa sekä tuottavat alueen kirjastoille palveluita ja yhteiskäyttöisiä materiaaleja, jotka tukevat osaltaan kirjastojen toiminnan laadun paranta-

mista. Eri substanssialueisiin keskittyvät verkostot tarjoavat avoimen foorumin yhteiskehittämiseksi, tietojen ja kokemusten vaihdolle sekä vertaisoppimiseksi. Työryhmille laaditaan vuosittain toimintasuunnitelmat, joissa vahvistetaan työryhmän jäsenet sekä kuvataan ryhmän perustoiminta ja kehittämistavoitteet, toimenpiteiden aikataulut sekä resursointi ja kustannukset.

Alueellisen kehittämistehtävän hoitamiseen saadulla avustuksella maksetaan työryhmän vetämiseen ja verkoston toiminnan koordinointiin käytetty työaika. Avustuksella korvataan myös työryhmien kokouksiin osallistumisesta aiheutuneet matkakulut työryhmien nimettyjen jäsenten osalta. Lisäksi korvataan kokousjärjestelyistä sekä yhteisten materiaalien ja palveluiden tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia, kuten esimerkiksi käänköspalveluita ja graafista suunnittelua. Työryhmien ja verkostojen käyttöön tarjotaan Turun kaupungin ylläpitämät Microsoft Teams -työtilat.

Kehittämistehtävän tavoitteiden saavuttamista edistävät Lounais-Suomen alueella seuraavat yhteistyöryhmät:

Alueellinen suunnittelu- ja koordinoitiryhmä

Ryhmän tarkoituksena on tukea Turun kaupunginkirjaston alueellista kehittämistoimintaa sekä linjata sille vuosittain suuntaviivat. Ryhmä kokoontuu 2–4 kertaa vuodessa ja siinä on pysyvä edustus Turun ja Porin kaupunginkirjastoista sekä Lounais-Suomen aluehallintovirastosta. Turun kaupunginkirjastolta ryhmään osallistuvat toiminnan johtamisesta ja alueellisen kehittämistehtävän suunnittelusta, taloudesta, koordinoinnista ja raportoinnista vastaavat henkilöt. Ryhmässä käsitellään muun muassa Porin kaupunginkirjastolta tilattaviin ostopalveluihin liittyviä toimintakäytäntöjä, kehittämistehtävän toteutussuunnitelmaa, rahoitusta ja resursseja sekä pohditaan kirjastojen yhteisiä hankesuunnitelmia ja kehitysehdotuksia. Ryhmälle ei laadita erillistä toimintasuunnitelmaa.

Alueellinen osaamisen kehittämistyöryhmä

Kaikki Lounais-Suomen kirjastokimpat (Blanka-, Loisto-, Sata- ja Vaski-kirjastot) sekä kimppoihin kuulumattomat kirjastot (Someron kaupunginkirjasto) voivat ilmoittaa ryhmään oman edustajansa. Lisäksi ryhmään kuuluu edustaja Lounais-Suomen aluehallintovirastosta. Jäsenet asetetaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Ryhmä kokoontuu 2–3 kertaa vuodessa.

Ryhmässä määritellään alueelliset osaamisen kehittämisen painopisteet. Sen tavoitteena on tukea pitkäjänteistä, suunnitelmallista ja kokonaisvaltaista osaamisen kehittämistä, kirjastojen toimintaympäristömuutosten aiheuttamat osaamistarpeet huomioiden.

Ryhmässä käsitellään kehittämis- ja koulutuspäivien ja pedagogisten verkkosisältöjen teemoja, opinto- ja verkostoitumismatkakohteita sekä osaamisen kehittämistä tukevia hankkeita ja muita projektiluonteisia toimia. Ryhmä vastaa myös alueellisen täydennyskoulutuksen seurannasta sekä alueellisen mediakasvatussuunnitelman seurannasta ja päivittämisestä.

Kirjastojen näkyvyystyöryhmä

Ryhmän jäseneksi voivat ilmoittautua kaikki viestinnästä, markkinoinnista ja vaikuttavuudesta kiinnostuneet Varsinais-Suomen ja Satakunnan kirjastoyöntekijät. Ryhmässä on jäseniä alueen kaikista neljästä kirjastokimpasta.

Ryhmä kokoontuu 2–3 kertaa vuodessa. Koko ryhmän kokousten ulkopuolella yhteistyötä tehdään verkossa ja vaihtuvia tarkoituksia varten kootuissa pienryhmissä.

Työryhmän tehtäviin kuuluvat kirjastojen näkyvyyden ja vaikuttavuuden edistäminen, sitä tukevien materiaalien ja kampanjoiden tuottaminen sekä aiheeseen liittyvien koulutussisältöjen ideoiminen. Ryhmä myös suunnittelee ja toteuttaa Varsinais-Suomen ja Satakunnan kirjastojen sekä valtakunnallista kehittämistehtävää hoitavan kirjaston yhteisen messuosaston Turun kansainvälisille kirjamessuille.

Ryhmän tavoite on kirjaston tarjoamien palveluiden tekeminen näkyvämmäksi palvelun potentiaalisille asiakkaille sekä kirjastotyön sisältöjen ja vaikuttavuuden tekeminen näkyvämmäksi päättäjille, sidosryhmille ja asiakkaille. Ryhmä pyrkii myös lisäämään kirjastojen vaikuttavuutta niiden näkyvyyttä lisäämällä.

VarSat-ryhmä ja verkosto

VarSat-verkosto tarjoaa vertaistukea kaikille alueen lasten- ja nuortenkirjastotyötä tekeville sekä helpottaa hyvien ja toimiviksi todettujen käytänteiden levittämistä. Verkoston toimintaan osallistuminen on avointa kaikille alueen kirjastoissa lasten- ja nuortenkirjastotyötä tekeville. Ryhmän sähköpostilistalla ja Microsoft Teams -työtilassa on vähintään yksi jäsen alueen jokaisesta kirjastosta. Verkoston toimintaa suunnittelevassa VarSat-ydinryhmässä on edustajia Blanka-, Loisto-, Sata- ja Vaski-kirjastoista. Verkosto järjestää tapaamisia 3–4 kertaa vuodessa. Ydinryhmä voi kokoontua tarvittaessa useammin. Kokousten ulkopuolella yhteistyötä tehdään verkossa.

Ryhmä järjestää lasten- ja nuortenkirjastotyön vapaamuotoisia aamukahvihetkiä, joihin voidaan pyytää mukaan myös ulkopuolinen vierailija alustamaan toivotusta aiheesta. Varsat-ryhmän tehtäviin kuuluu myös yhteistyö lasten ja nuorten lukemista ja lukutaitoa edistävien kirjastopalvelujen valtakunnallista erityistehtävää hoitavan kirjaston kanssa (ERTE). VarSat-ryhmäläiset osallistuvat aktiivisesti valtakunnallisen verkoston toimintaan ja levittävät alueella verkoston kautta tietoon saatuja hyviä käytänteitä.

Vuonna 2023 VarSat-ryhmä suunnittelee ja toteuttaa Tarinatornado-koulutuspäivän, yhteistoimintapäivän sekä alueelliset kesälukukampanjat lapsille ja nuorille, hyödyntäen mahdollisesti Seinäjoen ERTEn tuottamaa materiaalia niiden toteuttamisessa. Lisäksi ryhmä järjestää opinto- ja verkostoitumismatkoja ja vastaa medialähtepankin sekä satu- ja vauvalorusalkkujen ylläpidosta ja uudistamisesta.

Digiutelioiden verkosto

Vuodesta 2019 toimineen Lounais-Suomen kirjastojen digitutorverkoston nimi vaihtuu vuonna 2023 digiutelioiden verkostoksi. Digiutelioiden verkosto on avoin kaikille uusista teknologioista sekä digitaalisten kirjastopalveluiden kehittämisestä kiinnostuneille alueen kirjastojen työntekijöille. Ryhmä järjestää kokouksia vähintään kahdesti vuodessa. Lisäksi vuosittain järjestetään toimintapäivä, jossa digitutorit pääsevät verkostoitumaan ja tutustumaan uusiin teknologioihin.

Verkoston tarkoitus on tarjota paikka sekä asiakkaille että muulle henkilökunnalle annettavaan digitukeen liittyvien hyvien käytänteiden jakamiseen sekä vertaistukeen ja -oppimiseen. Verkostolla on tiiviit yhteydet kirjastojen

seniorityöhön, ja yhdessä digitukea pyritään kehittämään paremmin asiakkaita palvelevaksi. Digiutelioiden verkosto tarjoaa jäsenilleen myös mahdollisuuden tutustua uusiin teknologioihin ja digitaalisiin ilmiöihin. Ryhmä myös ideoi alueen koko henkilöstölle tarjottavia digitaalheisia koulutuksia ja kehittämistoimia.

Monikulttuurisuustyöryhmä

Alueen kirjastohenkilöstö on toivonut uuden monikulttuurisuuteen keskittyvän alueellisen työryhmän perustamista. Ryhmän tehtäviin tulisi kuulua esimerkiksi alueen kirjastojen tukeminen monikielisten palvelujen tuottamisessa, hyvien käytänteiden jakaminen sekä kotouttamista tukevien kirjastopalvelujen mallien yhteiskehittäminen. Uuden ryhmän perustamista selvitetään ja työryhmä pyritään perustamaan vuoden 2023 aikana.

3.2 Alueen kirjastojen keskinäisen vertaistuen ja yhteydenpidon vahvistaminen

Alueen koko kirjastohenkilöstölle suunnattuja etäkahvihetkiä järjestetään vuoden aikana 10–14 kertaa. Etäkahveilla keskustellaan ajankohtaisista teemoista ja vaihdetaan kuulumisia. Osaan kahvihetkestä pyydetään mukaan ulkopuolisia asiantuntijoita, jotka alustavat esimerkiksi muilla alueilla tehdyistä kirjastohankkeista ja kokeiluista sekä kirjastotyöhön sopivista uusista työkaluista. Lisäksi kirjastojen johtajille järjestetään neljä omaa kahvihetkeä, joissa keskustellaan erityisesti heidän työtään koskettavista teemoista. Tiedonkulkua kirjastojen välillä vahvistetaan myös extranetissä julkaistavalla Kirjastojen kuulumiset -sarjalla, johon AKE-henkilöstö haastattelee vuorollaan kunkin alueen paikkakunnan kirjastohenkilökuntaa.

AKE-henkilökunta jatkaa vuonna 2023 vierailuja alueen kirjastoissa. Vierailuilla keskustellaan esimerkiksi kirjastojen tarpeista AKE-toiminnan suhteen. Myös Kirjastojen kuulumiset -juttusarjan haastattelut pyritään tekemään paikan päällä kyseisessä kirjastossa. Vierailuilla voidaan kuvata myös videoreportteja alueen kirjastoista.

3.3 Kaksikielisten kirjastojen yhteistyö

Turun kaupunginkirjasto osallistuu Ruotsinkielisen kehittämistehtävien yhteistyöryhmän (Svenska samarbetsgruppen för utvecklingsuppdrag, ÅKE) toimintaan yhdessä Helsingin, Porvoon ja Vaasan kaupunginkirjastojen sekä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston ruotsinkielisen sivistystoimen yksikön kanssa. Ryhmä suunnittelee ja järjestää ruotsinkielisiä täydennyskoulutuksia sekä koordinoi ruotsinkielisten palveluiden ja henkilökunnan osaamisen kehittämistä valtakunnallisesti.

Toimialueella on kolme sellaista suomenkielistä kuntaa (Kaarina, Pori ja Salo), joissa toimii ruotsinkielinen koulu tai päiväkotitoiminta. Ryhmän yhtenä painopisteenä on tukea näiden kielisaarekekuntien ruotsinkielisten kirjastopalveluiden kehittämistä.

Toimialueen kirjastoissa työskentelevän ruotsin- ja kaksikielisen henkilöstön asiantuntijuutta edistetään tietojen ja kokemusten vaihdolla sekä tarjoamalla mahdollisuutta osallistua Turun kaupunginkirjaston ruotsinkielisen työryhmän (Svenska gruppen) kokouksiin. Alueen kaksikielisten kuntien Paraisten ja Kemiön saaren kirjastojen kanssa järjestetään myös tarpeen mukaan tapaamisia kaksikielisten kirjastopalveluiden kehittämisestä. Niihin osallistuvat

Turun kaupunki

Vapaa-aikatoimiala, kirjastopalvelut

18.11.2022

mahdollisuuksien mukaan myös edustajat Lounais-Suomen aluehallintovirastosta sekä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston ruotsinkielisen sivistystoimen yksiköstä.

3.4 Kaukolainaus

Turun kaupunginkirjastolla on alueellista kehittämistehtävää hoitavana kirjastona velvollisuus antaa kaukolainoja maksutta muille yleisille kirjastoille (*Laki yleisistä kirjastoista 12 §*). Kaukolainoja lähetetään muihin yleisiin kirjastoihin tarpeen mukaan.

4 Toiminnalliset tavoitteet

Oheisessa taulukossa (Taulukko 1: Toiminnalliset tavoitteet) on määritelty Turun kaupunginkirjaston alueellisen kehittämistehtävän keskeiset toiminnalliset tavoitteet, tavoitteen toteutumista kuvaavat mittarit sekä mittarien tavoitetaso vuodelle 2023. Taulukossa esitettyjen mittarien lisäksi toiminnan arvioinnissa käytetään välineenä alueen koko kirjastohenkilökunnalle suunnattua palautekyselyä, joka teetetään vuosittain.

Hankkeiden, muiden kehittämiskokonaisuuksien ja myös yksittäisten toimenpiteiden arvioinnissa käytetään lisäksi kehittävän arvioinnin otetta. Tavoitteena on nostaa toiminnasta esiin sekä onnistumisia että kehittämiskohteita ja löytää keinoja toiminnan jatkuvaan kehittämiseen. Kehittävässä arvioinnissa korostetaan alueen kirjastohenkilökunnan osallisuutta, mutta arviointimenetelmät valitaan aina tilanne- ja tapauskohtaisesti.

Taulukko 1: Toiminnalliset tavoitteet

Ohjaavat tavoitteet	Toimenpide tavoitteen saavuttamiseksi	Tavoitteen toteutumista kuvaava mittari	Mittarin tavoitetaso 2023
ALUEELLINEN KEHITTÄMISTEHTÄVÄ TOIMIALUEENA VARSINAIS-SUOMEN JA SATAKUN- TOIMIALUEEN YLEISTEN KIRJASTOJEN TOIMINNAN VAHVISTUMISEN JA KEHITTÄMISEN TUKEMINEN	Alueellisten kehittämispäivien järjestäminen	Alueen kirjastoille järjestettyjen kehittämispäivien lukumäärä	4
		Kehittämispäivien osallistujamäärä yhteensä	≥ 175
		Kehittämispäiviin osallistuneiden kirjastojen prosentuaalinen osuus toimialueen kaikista kirjastoista	≥ 60 %
	Yhdessä toteutettavien kehittämissideiden hankkeistamisen koordinointi	Kehittämishankkeiden lukumäärä	1–2
		Käynnissä olevien alueellisten kehittämishankkeiden lukumäärä	2
		Hankkeisiin myönnettyjen julkisten avustusten yhteenlaskettu euromäärä	≈ edellisen vuoden toteuma
	Tiedotteiden sekä jaettavien ja lainattavien materiaalien tuottaminen	Lounais-Suomen kirjastojen extranetissä julkaisujen tiedotteiden lukumäärä	100–200
		Tiedotteet tilanneiden sähköpostiosoitteiden lukumäärä	500–600
		Lounais-Suomen kirjastojen extranetin käyttökerat	≥ edellisen vuoden toteuma
	Alueen kirjastopalveluiden näkyvyyden parantaminen	Alueen kirjastojen yhteisen messuosaston suunnittelu ja organisointi Turun Kirjamesuille	Toteutunut
		Kuntapäätäjille suunnatun viestintäkampanjan toteuttaneiden kirjastojen osuus kaikista alueen kirjastoista	≥ 25 %
	Alueellisen kehittämisteeman toteuttaminen	Tapahtumatuotannon ja -viestinnän koulutuksiin osallistuneiden kirjastojen osuus kaikista alueen kirjastoista	≥ 60 %
Tapahtumatuotannon alueellisten yhteistyöryhmien luominen		Toteutunut	
Henkilöstön osaamisen tukeminen	Monipuolisen ammatillisen täydennyskoulutuksen järjestäminen	Täydennyskoulutusten lukumäärä	16–26
		Koulutuksiin osallistuneiden kirjastojen prosentuaalinen osuus toimialueen kaikista kirjastoista	≥ 90 %
		Koulutuspalautteiden kokonaisarvioiden keskiarvo	≥ 4,0
	Opinto- ja verkostoitumismatkojen järjestäminen alueen kirjastohenkilöstölle	Opinto- ja verkostoitumismatkojen lukumäärä	3–4
		Matkoille osallistuneiden henkilöiden määrä	≥ 50
Työkiertojaksojen koordinoiminen	Työkiertojaksojen lukumäärä	5	

ALUEELLINEN KEHITTÄMIS-		Työkiertojaksojen toteuttamiseen osallistuneiden kirjastojen prosentuaalinen osuus toimialueen kaikista kirjastoista	≥ 15 %	
	Pedagogisien verkkosisältöjen tarjoaminen omaehtoiseen oppimiseen	Toimialueen kirjastoille tarjottujen uusien oppimismoduulien lukumäärä Liboppi-oppimisalustalla	1–3	
		Verkkokursseja suorittaneiden kirjastojen prosentuaalinen osuus kaikista toimialueen kirjastoista	≥ 60 %	
	Yleisten kirjastojen keskinäisen yhteistoiminnan edistäminen	Alueellisten työryhmien ja verkostojen toiminnan tukeminen sekä kirjastojen välisen vertaistuen ja keskinäisen yhteydenpidon vahvistaminen	Työryhmien järjestämien tapahtumien ja tapaamisten lukumäärä	Kaikki työryhmät kokoontuneet ≥ 2 kertaa vuoden aikana
			Alueen henkilökunnan yhteiset etäkahvihetket	10–20
		Kaksikielisten kirjastojen yhteistyöhön osallistuminen	Ruotsinkielisen kehittämistehtävien yhteistyöryhmän järjestämien tapaamisten lukumäärä	2–4
Yhteistyössä suunniteltujen ja toteutettujen ruotsinkielisten tapahtuma- ja koulutussisältöjen lukumäärä			2–3	
Kaukolainojen tarjoaminen maksutta muille yleisille kirjastoille	Lähetettyjen kaukolainojen nidemäärä	≈ edellisen vuoden toteuma		

5 Henkilöstöresurssit

Seuraavassa olevassa taulukossa (Taulukko 2: Henkilöstöresurssit) esitetään Turun kaupunginkirjaston alueellisen kehittämistehtävän hoitamiseen osallistuvan henkilöstön keskeiset tehtäväkokonaisuudet sekä tehtävän hoitamiseen käytettävä työaika prosentteina.

Taulukko 2: Henkilöstöresurssit

Alueellisen kehittämistehtävän hoitamiseen käytettävä työaika 2023			
Vakanssi-numero	Tehtävänimike	Työaika (htv-%)	Keskeiset tehtäväkokonaisuudet
määräaikainen tehtävä	Projektikoordinaattori	100 %	Alueellisen kehittämisteemaan liittyvien kehittämistoimien suunnittelu ja toteutus. Kirjastojen tapahtumatuotannon ja viestinnän osaamisen kehittäminen kouluttamalla ja yhteistyötä kehittämällä; tapahtumapakettien sekä niihin liittyvän ohjeistuksen markkinointimateriaalien tuottamisen koordinointi.
402633	informaatikko	90 %	Alueellisen kehittämistoiminnan koordinointi. Kirjastopalveluiden uudistamisen konseptointi sekä alueellisten kehittämishankkeiden suunnittelu ja hallinnointi. Kehittämistoiminnan vaikutusten seuranta ja arviointi. Osaamisen kehittämisen suunnittelu ja koordinointi alueellisella tasolla. Liboppi-oppimisolustan kehittämisen koordinointi. Täydennyskoulutusten ja muiden kehittämistoimenpiteiden järjestäminen, sisällöntuotanto ja raportointi sekä niistä tiedottaminen. Yleisten kirjastojen keskinäisen yhteistoiminnan edistäminen. Kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen yhteistoimintaverkoston toimintaan osallistuminen.
402588	informaatikko	90 %	Täydennyskoulutusten ja muiden kehittämistoimenpiteiden järjestäminen, sisällöntuotanto ja raportointi sekä niistä tiedottaminen. Kirjastojenvälisen viestinnän ja verkkosisältöjen suunnittelu ja toteuttaminen. Liboppi-oppimisolustan sekä muiden verkkopalveluiden ja sovellusten tukeen, ylläpitoon ja kehittämiseen liittyvät asiantuntijatehtävät. Yleisten kirjastojen keskinäisen yhteistoiminnan edistäminen. Kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen verkoston toimintaan osallistuminen.
402450	informaatikko	70 %	Täydennyskoulutusten ja muiden kehittämistoimenpiteiden järjestäminen, sisällöntuotanto ja raportointi sekä niistä tiedottaminen. Kirjastojenvälisen viestinnän ja verkkosisältöjen suunnittelu ja toteuttaminen. Liboppi-oppimisolustan sekä muiden verkkopalvelujen kehittämiseen ja ylläpitoon osallistuminen. Yleisten kirjastojen keskinäisen yhteistoiminnan edistäminen. Kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen verkoston toimintaan osallistuminen.
402413	palvelupäällikkö	15 %	Alueellisen kehittämistehtävän suunnittelusta, koordinoinnista ja raportoinnista vastaaminen. Talous- ja henkilöstöhallinnolliset tehtävät. Kehittämistoimenpiteiden järjestäminen. Kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen yhteistoimintaverkoston toimintaan osallistuminen.
402404	kirjastopalvelujohtaja	10 %	Toiminnan johtaminen sekä kehittämistehtävän suunnitteluun ja koordinointiin osallistuminen. Kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen yhteistoimintaverkoston toimintaan osallistuminen.
402624	vastaava informaatikko	10 %	Lähijohtajan henkilöstöhallinnolliset ja työnjohdolliset tehtävät.
402592	erikoiskirjastovirkailija	5 %	Antokaukopalveluun liittyvät tehtävät.
402481	vahtimestari	5 %	Kaukolainojen ja muun materiaalin välittäminen kirjastoille sekä kaukolainakustannusten seuranta. Koulutusten ja kokousten tilajärjestelyihin osallistuminen.
402477	vahtimestari	5 %	Kaukolainojen ja muun materiaalin välittäminen kirjastoille sekä kaukolainakustannusten seuranta. Koulutusten ja kokousten tilajärjestelyihin osallistuminen.
Yhteensä:		4,00	henkilötyövuotta